

SPIS TREŚCI

Wstęp	13
-------------	----

Część teoretyczna

Rozdział I. Prawidłowości rozwoju muzycznego dziecka	25
1. Okres prenatalny	26
2. Wczesne dzieciństwo	29
2.1. Wiek niemowlęcy	30
2.2. Wiek poniemowlęcy	35
3. Średnie dzieciństwo. Wiek przedszkolny	38
4. Późne dzieciństwo. Młodszy wiek szkolny	44
4.1. Faza nauczania początkowego	44
 Rozdział II. Zdolności i kompetencje muzyczne uczniów w wieku wczesnoszkolnym	 50
1. Zdolności muzyczne	50
1.1. Definiowanie pojęcia zdolności	50
1.2. Wybrane koncepcje uzdolnienia muzycznego	54
1.3. Zdolności muzyczne w świetle wybranych badań	61
2. Kompetencje muzyczne	68
2.1. Definiowanie pojęcia kompetencji. Cechy, ujęcia	68
2.2. Kompetencje muzyczne w klasach początkowych w świetle standardów edukacji muzycznej i podstawy programowej ...	76
2.3. Kompetencje muzyczne w świetle wybranych badań	84
 Rozdział III. Wybrane uwarunkowania zdolności i kompetencji muzycznych uczniów	 96
1. Środowisko rodzinne	96
1.1. Znaczenie rodziny w rozwoju muzycznym dziecka	96
1.2. Rodzina jako środowisko rozwoju muzycznego dziecka w świetle wybranych badań	106

2.	Środowisko szkolne	114
2.1.	Kompetencje muzyczne jako jeden z obszarów kompetencji nauczyciela wczesnej edukacji	114
2.2.	Kompetencje muzyczne nauczycieli klas elementarnych w świetle wybranych badań	123
3.	Postawa uczniów wobec muzyki i edukacji muzycznej	130
3.1.	Charakterystyka pojęcia postawy i jej znaczenie w edukacji	130
3.2.	Postawa uczniów w świetle wybranych badań	134
Rozdział IV. Wczesnoszkolna edukacja muzyczna		143
1.	Idea integracji w nauczaniu początkowym a edukacja muzyczna	143
2.	Polska koncepcja powszechnej edukacji muzycznej w kontekście pierwszego etapu edukacyjnego	153
Rozdział V. Teoria uczenia się muzyki Edwina E. Gordona we wczesnej edukacji dziecka		162
1.	Główne cele edukacji muzycznej opartej na założeniach teorii Edwina E. Gordona	163
2.	Audiacja: podstawowe pojęcie teorii uczenia się muzyki	166
2.1.	Audiacja wstępna w nieformalnym kierowaniu rozwojem muzycznym: typy i stadia	169
2.2.	Audiacja właściwa w formalnym kształceniu muzycznym: typy i stadia	174
3.	Sekwencyjny charakter teorii uczenia się muzyki Implikacje edukacyjne	180
3.1.	Uczenie się umiejętności	183
3.2.	Uczenie się zawartości tonalnej i rytmicznej	193
4.	Uczenie się muzyki a uczenie się języka	197
5.	Znaczenie ruchu	201
6.	Miejsce twórczości i improwizacji	203
7.	Kierunki badań wytyczone przez teorię uczenia się muzyki Edwina E. Gordona – badania amerykańskie	208
8.	Dotychczasowe badania nad zastosowaniem teorii uczenia się muzyki Edwina E. Gordona w Polsce	217

Rozdział VI. Teoria uczenia się muzyki Edwina E. Gordona w nurcie poznawczym	225
1. Charakterystyka teorii Edwina E. Gordona z perspektywy poznawczej	225
2. Koncepcja Edwina E. Gordona w kontekście wybranych teorii naukowych – istotnych dla uczenia się	234
2.1. Teoria Edwina E. Gordona z perspektywy teorii Jeana Piageta	234
2.2. Teoria Edwina E. Gordona z perspektywy teorii Lwa S. Wygotskiego	237
2.3. Teoria Edwina E. Gordona z perspektywy teorii Jerome'a S. Brunera	240
2.4. Teoria Edwina E. Gordona z perspektywy teorii Alberta Bandury	244

Część empiryczna

Rozdział VII. Metodologiczne podstawy badań własnych i ich charakterystyka	251
1. Przyjęta perspektywa teoretyczna	251
2. Typologia podjętych badań	263
3. Przedmiot i cel badań	269
4. Problemy i hipotezy badawcze	271
5. Zmienne i wskaźniki	279
6. Metody i narzędzia badawcze	283
7. Koncepcja działania zastosowanego w toku eksperymentu pedagogicznego, opartego na teorii uczenia się muzyki Edwina E. Gordona	301
7.1. Przyjęte założenia i cele kształcenia	301
7.2. Koordynowanie działań w kolejności uczenia się z działaniami w klasie	307
8. Organizacja badań oraz próba badawcza	310
9. Statystyczne metody opracowania materiału badawczego	316

Badania własne nad zdolnościami i kompetencjami muzycznymi uczniów klas trzecich szkoły podstawowej w kontekście wybranych uwarunkowań	323
Rozdział VIII. Charakterystyka wybranych uwarunkowań zdolności i kompetencji muzycznych uczniów	324
1. Aktywność muzyczna w środowisku rodzinnym uczniów	324
2. Nauczyciele i szkoła w procesie edukacji muzycznej uczniów	330
2.1. Kompetencje muzyczne nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej	330
2.2. Sposoby i formy wspierania rozwoju zdolności i kompetencji muzycznych uczniów	340
2.3. Baza dydaktyczna i organizacja zajęć muzycznych	344
3. Postawa uczniów wobec lekcji muzyki i form aktywności muzycznej	347
Rozdział IX. Zdolności muzyczne uczniów klas trzecich	357
1. Nauczyciel, aktywność muzyczna w rodzinie i stosunek uczniów do lekcji muzyki a wyniki testu <i>Średnia Miara Słuchu Muzycznego (IMMA)</i>	357
2. Ocena poziomu zdolności muzycznych	367
Rozdział X. Kompetencje muzyczne uczniów klas trzecich	373
1. Percepcyjne kompetencje muzyczne	373
1.1. Nauczyciel, aktywność muzyczna w rodzinie i stosunek uczniów do lekcji muzyki a wyniki <i>Iowańskich Testów Znajomości Muzyki (ITML)</i>	373
1.2. Ocena poziomu audiovania tonalności i rytmu (<i>ITML</i>)	381
1.3. Nauczyciel, aktywność muzyczna w rodzinie i stosunek uczniów do lekcji muzyki a wyniki <i>Testu Muzycznych Umiejętności Percepcyjnych (TMUP)</i>	385
1.4. Podtesty <i>TMUP</i> . Analiza wyników	398
1.4.1. Percepcja elementów konstrukcyjnych dzieła muzycznego	398

1.4.2. Postrzeganie tożsamości w muzyce, wrażliwość na styl	404
1.4.3. Kojarzenie muzyki z treściami pozamuzycznymi, wrażliwość na brzmienie	410
1.5. Ocena poziom percepcyjnych umiejętności muzycznych (TMUP)	414
2. Podstawowa wiedza muzyczna	419
2.1. Nauczyciel, aktywność muzyczna w rodzinie i stosunek uczniów do lekcji muzyki a wyniki <i>Sprawdzianu Wiedzy</i> <i>Muzycznej (SWM)</i>	419
2.2. Ocena poziomu podstawowej wiedzy muzycznej	430
3. Zdolności muzyczne a percepcyjne umiejętności muzyczne	431
3.1. Współzależności wśród ogółu uczniów	431
3.2. Współzależności w grupie objętej przedmiotową i zintegrowaną edukacją muzyczną	434

Badania własne nad wpływem działań edukacyjnych opartych na koncepcji Edwina E. Gordona na kształtowanie się zdolności i kompetencji muzycznych uczniów (klasy I-III)	441
--	------------

Rozdział XI. Zdolności muzyczne uczniów	442
1. Wyniki testu <i>Średnia Miara Słuchu Muzycznego (IMMA)</i> w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-III	442
2. Dynamika rozwoju zdolności muzycznych w klasach eksperymentalnych i kontrolnych	450
2.1. Zdolności tonalne	450
2.2. Zdolności rytmiczne	453
2.3. Wynik ogólny testu <i>IMMA</i>	455
3. Ocena poziomu zdolności muzycznych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej	458
3.1. Poziom zdolności tonalnych	458
3.2. Poziom zdolności rytmicznych	461
3.3. Ogólny poziom zdolności muzycznych	463

Rozdział XII.	Percepcyjne kompetencje muzyczne uczniów	467
1.	Wyniki <i>Iowańskich Testów Znajomości Muzyki (ITML)</i> w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-III	467
1.1.	Dynamika rozwoju umiejętności audiowania tonalności i rytmu w klasach eksperymentalnych i kontrolnych	475
1.1.1.	Audiowanie tonalności	475
1.1.2.	Audiowanie rytmu	477
1.1.3.	Wynik ogólny <i>ITML</i>	480
1.2.	Ocena poziomu umiejętności audiowania tonalności i rytmu w grupie eksperymentalnej i kontrolnej (<i>ITML</i>)	483
1.2.1.	Poziom słuchowego identyfikowania tonalności	483
1.2.2.	Poziom słuchowego identyfikowania rytmu	486
1.2.3.	Ogólny poziom muzycznych umiejętności percepcyjnych (<i>ITML</i>)	488
2.	Wyniki <i>Sprawdzianu Percepcyjnych Umiejętności Muzycznych (SPUM)</i> w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-II	491
2.1.	Dynamika rozwoju percepcyjnych umiejętności muzycznych w klasach eksperymentalnych i kontrolnych (<i>SPUM</i>)	502
2.2.	Ocena poziomu percepcyjnych umiejętności muzycznych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej (<i>SPUM</i>)	508
3.	Wyniki <i>Testu Muzycznych Umiejętności Percepcyjnych (TMUP)</i> w klasie III – eksperymentalnej i kontrolnej	511
3.1.	Dynamika rozwoju percepcyjnych umiejętności muzycznych w klasie eksperymentalnej i kontrolnej (<i>TMUP</i>)	519
3.2.	Ocena poziomu percepcyjnych umiejętności muzycznych w klasie eksperymentalnej i kontrolnej (<i>TMUP</i>)	522
Rozdział XIII.	Kompetencje wokalne uczniów	525
1.	Wyniki badania kompetencji wokalnych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-III	525
2.	Dynamika rozwoju kompetencji wokalnych w klasach eksperymentalnych i kontrolnych	535
2.1.	Tonalny wymiar śpiewu	535
2.2.	Rytmiczny wymiar śpiewu	537
2.3.	Ekspresyjno/techniczny wymiar śpiewu	539
2.4.	Wynik ogólny kompetencji wokalnych	541

3. Ocena poziomu kompetencji wokalnych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej 544
 - 3.1. Poziom intonacyjnej poprawności śpiewu 544
 - 3.2. Poziom rytmicznej poprawności śpiewu 548
 - 3.3. Poziom ekspresyjno/technicznej poprawności śpiewu 551
 - 3.4. Ogólny poziom kompetencji wokalnych 552

Rozdział XIV. Gotowość uczniów do improwizacji rytmicznej ... 555

1. Wyniki testu *Rejestr Gotowości Improwizacji Rytmicznej (RIRR)* w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-III 555
2. Dynamika kształtowania się gotowości do improwizacji rytmicznej w klasach eksperymentalnych i kontrolnych 563

Rozdział XV. Improwizacyjne kompetencje muzyczne uczniów 567

1. Wyniki badania improwizacyjnych umiejętności muzycznych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej oraz w klasach I-III 568
2. Dynamika rozwoju improwizacyjnych umiejętności muzycznych w klasach eksperymentalnych i kontrolnych 575
 - 2.1. Improwizacja tonalna 575
 - 2.2. Improwizacja rytmiczna 578
3. Ocena poziomu improwizacyjnych umiejętności muzycznych w grupie eksperymentalnej i kontrolnej 580
 - 3.1. Poziom improwizacji tonalnej 581
 - 3.2. Poziom improwizacji rytmicznej 584

Rozdział XVI. Zdolności muzyczne a kompetencje muzyczne 589

1. Związek między zdolnościami muzycznymi i percepcyjnymi umiejętnościami muzycznymi 589
 - 1.1. Współzależności wśród ogółu uczniów z klas I-III 589
 - 1.2. Współzależności w grupie eksperymentalnej i kontrolnej .. 593
2. Związek między zdolnościami muzycznymi a umiejętnościami wokalnymi i improwizacyjnymi 597
 - 2.1. Współzależności wśród ogółu uczniów z klas I-III 597
 - 2.2. Współzależności w grupie eksperymentalnej i kontrolnej .. 602

Rozdział XVII. Zaangażowanie środowiska rodzinnego we wspieranie rozwoju muzycznego uczniów z grupy eksperymentalnej i kontrolnej	607
1. Sposoby wspierania rozwoju muzycznego dziecka w rodzinie . . .	607
2. Środowisko rodzinne a zdolności i kompetencje muzyczne uczniów	614
2.1. Aktywność muzyczna w rodzinie a zdolności muzyczne uczniów	614
2.2. Aktywność muzyczna w rodzinie a kompetencje muzyczne uczniów	616
2.2.1. Współzależności między aktywnością muzyczną w rodzinie a kompetencjami muzycznymi ogółu uczniów	616
2.2.2. Współzależności między aktywnością muzyczną w rodzinie a kompetencjami muzycznymi w grupie eksperymentalnej i kontrolnej	618
3. Zainteresowania i pozalekcyjne zajęcia muzyczne uczniów a ich zdolności i kompetencje muzyczne	620
Rozdział XVIII. Podsumowanie wyników badań	627
1. Studium wyników i weryfikacja hipotez	628
2. Wnioski z badań	650
Bibliografia	658
Aneks	697
Spis tabel	715
Spis rysunków	720
Słownik terminów	725
Summary	745